

Landskap: Småland Upptecknat av: Harald Nilsson
Härad: Sunnerbo Adress: Kung Oscarsväg 7, Lund
Socken: Lidhult Berättat av: Salomon Bergström
Uppteckningsår: 1936 Född år 1845 i Saxnäs, S.Unnaryd

Uppteckningen rör

Bränna svedja.	sid.1-3.
Bränna kol.	" 4.
Ljungmarker.	" 5.
Havre till bröd.	" 6.
Liesmeder.	" 7.

Acc m. 5431.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

Salomon Bergström.

5431

Skriv endast på denna sida!

Im. Bränningsbok
Lilla Skott
1926

5431

Bränna svedja.

Ronald Nilsson
K. Österberg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

1.

Före m j ä t n i n g e n (laga skifte) på 40-talet brukade flera åboar s c h v e d j a eller s j e a tillsammans, vilket utfördes som samfällt arbete. Det var gärna mager jord där de brände.

Efter delningen av skogsmarken vid laga skifte, då varje åbo fick sin del brändes särskilt mycket svedjor. Det var nämligen inte alla som löste in skogen på det område som tilldelats dem och då såldes denna till någon annan för avverkning. Den nye ägaren av marken brände sedan svedja på det ris, grenar och toppar som blev kvar sedan timmerstockarna bortforslats. Efter bränningen var det "likare och få skogen till å växa och det blev den finaste skog. Skogen fick plantera sig själv å den självplanterade skogen går bäst å är bäst".

Bergström hade för något 10-tal år sedan fällt furor med stockar som var 18 till 20 alnar långa och 10 tum i lilländan

5431

på marker som brändes vid mitten av 1800-talet.

När de skulle bränna svedja började de hugga skogen efter inbärgningen på hösten. De stora stockarna brände de inte upp utan de tog de till sågen och sålde sedan timret till virkes-handlare i Halmstad. Det tog 3 dygn att köra dit med ett lass. Sedan fällan var färdig røjde de upp brandgata runt om och hackade även undan mossan där om det var totrt brände de före våren.

Efter den 1 maj brändes inte för eldfarans skull. Det skulle vara lugnt väder när de brände elden sattes på på den sidan där man kunde vara rädd för att elden skulle gå över till skogen ikring. De som passade elden, de voro en 5, 6 stycken, hade r u s s l o r till att slå med om de behövde släcka. Efter bränningen røjdes svedjan från sil a n o r och toppar som ej brunnit upp och som kallades för k o l a v e d. Med dessa g ä r d e s svedjan senare, vilket var nödvändigt därför att kreaturen gick ute. Det kunde finnas slänor som var så stora att det behövdes ett par tre stycken till att bära dem. Gärdsgården kallades s c h a j e g ä r e. Resten av

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—
2.

5431

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

2.

kolaveden, det som ej gick åt till gårdsgården, såldes till smeder. Efter bränningen sattes en sorts blekröda potatis som kallades fällepotatis.

På hösten såddes råg som benämndes f ä l l e r å g eller l a r s m ä s s e r å g. Den såddes ordentligt tjockt som på en åker och myllades ner med k r a t t o r med huvud av järn och med 2 klor. Rågen blev ofta mycket bra på en svedja, men halmen var s t r i. Det blev heller inget grönt (gräs) i halmen. När rågen sen var skördad, den skars med skära, betade man på svedjan ett par år. Det fanns de som försökte så gräsfrö efter rågskörden, men det gick inte bra. "Sen fick det vara så och så kom skogen igen efter ett par år".

5431

Bränna kol.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
4.

Bönderna lejde fattiga stackare till att bränna kol och den som skötte bränningen hade hela ansvaret. Meddelaren hade själv bränt kol och hade haft 75 öre om dygnet i lön och då hade han haft ett par tre milor att passa. Han hade vid ett dylikt tillfälle inte varit inomhus på 7 dygn.

5431

Ljungmarker.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
5.

Här fanns förr stora ljungmarker framme i Ynalt men de
brände den inte. I Halland däremot brände de ljungen ett stycke
vart år för att få bete till kreaturen.

Livöland
Lidhults sv.

5491

avgj. av Harald Nilsson

1936.

Havre till bröd.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

—*—
6.

Det är andra tider nu än det var i min ungdom och krea-
turen har det bättre nu än folket hade det förr. Ibland fick
de t.o.m. mala havren till bröd utan att k a s t a den, så
ont var här om det.

Småland
Perners
Ridhult
sept. 1936.

5431

ytas Harald Nilsson

Liesmeder.

Nor 25 Selman Vagnberg

Född 1845 i Perners

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV.

7.

I Yxnalts by voro de smeder allesammans och där fanns 5 stycken liesmeder.